

2011-03-24

Dnr 43-2009:3755

Skolbeslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Malmö Latinskola
i Malmö kommun

Tillsyn i Malmö Latinskola

2011-03-24

1 (4)

Dnr 43-2009:3755

Rektorn vid Malmö Latinskola

Tillsyn i Malmö Latinskola

Gymnasieskola

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Malmö Latinskola och Malmö kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Studieavbrotten på Malmö Latinskola har minskat under det senaste året och andelen elever på nationella program som fullföljer sin utbildning inom fyra år ökat jämfört med läsåret för Skolverkets tidigare inspektion av skolan (05/06). Däremot har högskolebehörigheten sedan dess minskat och ligger för övrigt under riksgenomsnittet för motsvarande program. Ingen av rektorena kunde dock vid inspektionstillfället presentera någon samlad bild varken av hela skolans eller av de enskilda programmens resultat. En sådan bild saknas följaktligen också hos lärarna, som utgångspunkt för en gemensamt förankrad skolövergripande diskussion om elevernas kunskapsutveckling, vilket försvårar möjligheterna att skapa likvärdighet och samverkan genom utbildningarna.

Den nuvarande ledningsgruppen har emellertid under de senaste åren iscensatt ett omfattande utvecklingsarbete, som överlag har förbättrat skolans klimat och stödssystem för elever med svårigheter att nå de nationella målen. Som exempel kan nämnas ett språkutvecklingsprojekt, mot bakgrund av att cirka 60 procent av skolans elever har annan språkbakgrund än svenska, samt ett ökat fokus på ämnesövergripande samverkan. Det pågående utvecklingsarbetet har dock överlag, trots att det hyser en stor potential och det i ledningsgruppen råder en stark samsyn kring uppdraget, haft svårt att slå rot i verksamheten, vilket tycks bero på att lärare ibland upplever initiativen som forcerade och fragmentariska. Detta i sin tur får även externa konsekvenser, i det att

informationen utåt till elever och vårdnadshavare också framstår som otydlig, inte minst den fortlöpande informationen om elevernas kunskapsutveckling. Skolans resultat måste därför i högre grad sammanställas, analyseras och utvärderas på en individ- och grupp- såväl som program- och skolnivå, och tydliggöras internt, för att skapa en helhetsbild av målpuppfyllelsen som underlag för kvalitetsarbetet. Detta är ett område som kommenterades redan vid Skolverkets senaste inspektion.

Otydligheten präglar vidare de individuella programmen. Här krävs ett tydligare ansvarstagande för eleverna och deras framtida övergång till nationellt program. IV-programmen, som vid inspektionstillfället främst avser IVIK, måste i högre grad individualiseras och övergången till den nya gymnasieskolan för dessa elevers del säkerställas genom att noggrant planeras och anpassas utifrån de enskilda elevernas förutsättningar och behov.

Även om stämningen bland eleverna på skolan överlag förefaller vara god, ser Skolinspektionen vissa risker i miljön. Otydlig information i kombination med det fysiska avståndet mellan Malmö Latinskola och Swedbank Stadion riskerar att skapa ett avstånd mellan eleverna på de olika programmen i form av "vi och dom"-attityder. En kartläggning i skolans likabehandlingsplan, med tydligare förankring i den aktuella skolmiljön, skulle kunna synliggöra det nämnda riskområdet och eventuella andra risker i skolans miljö.

Latinskolans uppdrag är att möjliggöra för de elever som har sökt sig till skolan att uppnå målen för högskolebehörighet. Det är då viktigt att alla elever får det individuella stöd de behöver för att kunna nå dit och att detta även omfattar de elever som önskar och har kapacitet att nå högre än Godkänt. På skolan finns goda exempel på väl fungerande individanpassning och elevinflytande, på det specialutformade SP-programmet ML-F. Men skolan måste också generellt sett höja och i högre grad anpassa sina förväntningar till de enskilda eleverna på de olika programmen, samtidigt som det utifrån ett nationellt perspektiv upprätthålls en likvärdig kvalitet och nivå i undervisningen för alla elever.

Skolinspektionen har i tillsynen av Malmö Latinskola identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever ges inte möjligheter att lägst nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier (1 kap. 6 § gymnasieförordningen; Lpf 94, 2.1 Kunskaper).
- Utvecklingssamtalen ger inte alltid eleverna en samlad och begriplig information om deras kunskapsutveckling i relation till kursplanernas mål (7 kap. 19 § gymnasieförordningen; Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg).

- Skolans resultat sammanställs, utvärderas och används inte i tillräcklig utsträckning som underlag i kvalitetsarbetet (2 kap. 2 § skollagen; Lpf 94, 1.2 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.6 Rektors ansvar).
- Skolan klargör inte i tillräcklig utsträckning utbildningens mål för eleverna (1 kap. 4 § 6§ gymnasieförordningen; Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden).
- Undervisningen anpassas inte i tillräcklig utsträckning till enskilda elevers förutsättningar och behov (6 kap. gymnasieförordningen; Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden; 2.1 Kunskaper).
- Eleverna ges inte i tillräcklig utsträckning möjligheter till inflytande över utbildningens innehåll och arbetsformer (5 kap. 2 § skollagen; 4 kap. gymnasieförordningen; Lpf 94, 2.1 Kunskaper; 2.3 Elevers ansvar och inflytande).
- Skolan har inte tillräckligt höga förväntningar på eleverna på alla program (Lpf 94, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Skolans betygskatalog uppfyller inte till fullo föreskrifternas krav (7 kap. 6 § gymnasieförordningen).
- Skolans plan mot kränkande behandling är inte tillräckligt förankrad i och anpassad till skolans förhållanden och ett ständigt pågående målinriktat värdegrundsarbete (14 a kap. skollagen 8 §; Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet; 2.2 Normer och värden).
- Skolans lokala inriktningar och kurser är inte alltid förenliga med gymnasieförordningen (1, 2, 5 & 7 kap. gymnasieförordningen).
- Eleverna erbjuds inte valbara kurser i enlighet med gymnasieförordningens krav (5 kap. 17 § och 19 § gymnasieförordningen).
- Skolan tar inte tillräckligt ansvar för eleverna på individuella program och de individuella programmen i sig är inte alltid utformade i enlighet med författningarnas krav (5 kap. 4 b skollagen).
- Skolans åtgärdsprogram är inte alltid utformade i enlighet med gymnasieförordningens krav (8 kap. 1 a § gymnasieförordningen).
- Alla elever med behov av särskilt stöd får inte det stöd de behöver för att nå målen för utbildningen (1 kap. 2 § skollagen; 8 kap. gymnasieförordningen; Lpf 94, 2.1 Kunskaper).
- Eleverna får inte tillgång till studie- och yrkesvägledning i tillräcklig utsträckning (Lpf 94, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv).

- Utökade program beviljas inte alltid i enlighet med gymnasieförordningens krav (5 kap. 22 § gymnasieförordningen).
- För eleverna på IVIK ingår undervisning i sfi trots att eleverna har för avsikt att fortsätta studera (5 kap. 4 b § 3 punkt skollagen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2

Rektor och Malmö kommun har ansvar för att Malmö Latinskolas brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast sex månader från den dag beslutet för Malmö kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Malmö kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Anna Sandell och utredare/jurist Maria Rydner.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind

Enhetschef

Angerd Eilard

Utredare/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Malmö Latinskola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Malmö kommun under perioden 2010-2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Malmö Latinskola den 21 samt 24-25 januari 2011.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Malmö Latinskola, dels den information som samlats in under besöket. På Malmö Latinskola intervjuades rektorerna, lärare, specialpedagoger och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

När tillsynen av samtliga kommunala gymnasieskolor har genomförts sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för gymnasieutbildningen i kommunen i ett beslut (slutligt beslut) till utbildningsnämnden. Skolbesluten från samtliga kommunala gymnasieskolor fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast sex månader efter att beslutet till utbildningsnämnden meddelades. Skolinspektionens tillsyn i Malmö kommun kommer slutligen att redovisas i ett kommunövergripande beslut som även avser den verksamhet som delegerats till stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden. Beslutet riktas till Malmö kommun såsom huvudman och ytterst ansvarig för den delegerade verksamheten.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Malmö Latinskola

Malmö Latinskola	Antal elever
Gymnasieskolan	602

Källa: Uppgifter från Malmö Latinskola läsåret 2010/11

Malmö Latinskola renoverades år 2008. Skolan är Malmös äldsta skola med anor från 1400-talet och en betydelsefull del i stadens kulturarv. Den nuvarande skolhuvudbyggnaden, som är belägen i centrala Malmö, uppfördes 1879. Renoveringen har under det gångna året tidvis inneburit vissa störande inslag i de vardagliga rutinerna för eleverna såväl som för skolans personal. Undervisningen inom ramen för Malmö Latinskola sker också, då det gäller skolans idrottsklasser, på Swedbank Stadion i en annan del av staden.

Latinskolan hyser det naturvetenskapliga programmet, dels såsom ett renodlat NV-program (NV-NV), dels med idrottsinriktning (NV-ID), ursprungligen ett specialutformat program (NV-SMID), så ännu för eleverna i årskurs 3. Vidare hyser skolan det samhällsvetenskapliga programmet, dels såsom ett renodlat SP-program (SP-SP), dels med inriktning ekonomi (SP-EI) samt därutöver med två lokala profileringar, en mot internationella relationer och mänskliga rättigheter (SP-IR) och en internationell profil som endast finns kvar i årskurs 3 (SP-EU). Därutöver finns ett riksrekryterande specialutformat samhällsvetenskapligt idrottsprogram med ledarinriktning (SMIL) samt ett specialutformat förstärkt fyraårigt samhällsvetenskapligt program för elever med neuropsykiatriska funktionshinder (ML-F). Det finns också individuella program, däribland ett trettiotal elever på IV-IK och några som är integrerade på andra program (PR-IV).

Sammanlagt går det drygt 600 elever på Malmö Latinskola, varav 58 procent enligt Skolverkets statistik (SIRIS) är av annan språkbakgrund än svensk. En ungefärligen lika stor andel av skolans elever är flickor/kvinnor. På NV-programmet är andelen med annan språkbakgrund 84 procent och på SP-programmet 70 procent, medan den på de specialutformade programmen endast är 25 procent. Sedan ett och ett halvt år tillbaka leds skolan, som för övrigt är organiserad i tre enheter med vardera två lärararbetslag, av en samordnande rektor. Varje enhet leds i sin tur av en rektor. Den av rektorerna som är ansvarig för NV-programmet och idrottsutbildningarna, tillbringar 50 procent av tiden på Swedbank Stadion. En rektor ansvarar för alla SP-utbildningarna, utom SP-EI, samt för individuella program. Den tredje rektorn har ansvar för SP-EI och ML-F.

Malmö Latinskola samverkar på regelbunden basis med arbetsliv och högskola. Därutöver sker samverkan även i ett internationellt perspektiv, bland annat genom att det finns kursmoment på programmen SP-EU och SP-IR som är förlagda utomlands.

Tillsynsprotokoll för Malmö Latinskola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och tillgång

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Alla elever på Malmö Latinskola ges inte möjligheter att lägst nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Författningsstöd:

1 kap. 6 § gymnasieförordningen

Lpf 94, 2.1. Kunskaper, Mål att uppnå i de frivilliga skolformerna

Motivering:

Vårterminen 2010 var det enligt Skolverkets statistik (SIRIS) 80 procent av avgångseleverna från Malmö Latinskolas nationella program som slutförde sina gymnasiestudier med slutbetyg inom fyra år, medan det på skolans specialutformade program¹ var drygt 91 procent. Den totala andelen elever som fullföljt sin utbildning inom fyra år har jämfört med läsåret för Skolverkets senaste inspektion (05/06) varierat, men sammantaget ökat.

Högskolebehörigheten har sett över samma period också varierat, men däremot sammantaget sjunkit. Av de elever som sammantaget lämnade skolan med slutbetyg år 2010 var knappt 88 procent behöriga till vidare studier. Motsvarande andel från NV-programmet är 83 procent och från SP-programmet 89 procent, vilket i båda fallen också är under riksgenomsnittet för dessa program och i synnerhet då det gäller NV-programmet långt under riksgenomsnittet. Pojkar från SP-programmet är i något högre grad behöriga till högskolestudier än flickorna från samma program och eleverna från NV-programmet.

Även den genomsnittliga betygspoängen har varierat under den nämnda perioden, det vill säga sedan det senaste inspektionstillfället. På NV har den sammantaget stigit något, till 15,0 poäng vårterminen 2010, medan den på SP har sjunkit, till 13,9 poäng, vilket i båda fallen också är under riksgenomsnittet för motsvarande program. Skolan menar sig dock se en förbättring av resultaten vid en intern jämförelse mot elevernas ingångsvärden samt en större spridning med fler riktigt duktiga elever, men samtidigt fler elever som har svårt att nå målen.

¹ I SIRIS är det dock ej preciserat vilka program som är inräknade, men enligt skolans uppgifter fanns detta läsår avgångselever från den specialutformade idrottsledarutbildningen med SP som grund (SMIL), ett då specialutformat idrottsprogram med NV som grund (NV-SMID) samt det förstärkta fyraåriga specialutformade SP-programmet för neuropsykiatriskt funktionshindrade (ML-F).

Engelska uppgavs vid intervjuerna med både rektorer och lärare vara det ämne som flest elever har svårigheter med, liksom ämnet matematik. Enligt Skolverkets statistik är det bland annat också i Engelska A (NV) samt på projektarbetet (SP) som eleverna inte når full måluppfyllelse. Av skolans egen statistik tycks det främst vara i kurserna Matematik A-C som eleverna har svårt att uppnå målen. Det finns för övrigt en viss diskrepans mellan resultaten på de nationella proven och motsvarande kursbetyg då det gäller dessa kurser, då en betydligt större andel elever får betyget Icke godkänt på de nationella proven jämför med på motsvarande kurser.

För individuella program saknas uppgifter i Skolverkets statistik, däribland om skolans PRIV-elever som bland annat tillhör det specialutformade fyraåriga ML-F. I program-mets egen verksamhetsberättelse framgår det att cirka åtta elever tas in varje år och att av de elever som började läsåret 06/07 har två fullföljt utbildningen med fullständig examen inom fyra år (alltså vårterminen 2010) och en tredje gör det under innevarande läsår.² Enligt Latinskolans dokumentation hade vidare två IV-elever under läsåret 09/10 uppnått gymnasiebehörighet efter två år. Åtta av 23 IVIK-elever fick samma läsår godkänt i Matematik A.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering.

Bedömning:

Utvecklingssamtalen ger inte alltid eleverna en samlad och begriplig information om deras kunskapsutveckling i relation till kursplanernas mål.

Författningsstöd:

7 kap. 19 § gymnasieförordningen

Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Riktlinjer

Motivering:

I elevintervjuerna framgick det att eleverna ibland får fortlöpande information av sina lärare om hur de ligger till på kurserna, men att detta samtidigt varierar mellan olika lärare och ofta förutsätts att eleverna själva tar initiativ till sådana samtal. Ibland, sades det, får man ingenting veta förrän man får sitt kursbetyg. Eleverna, men i förekommande fall enligt vad som uppgavs inte alltid deras vårdnadshavare, erbjuder därutöver varje termin ett utvecklingssamtal med elevens mentor. Det är dock, enligt vad som uppgavs, uppenbart att kvaliteten i dessa utvecklingssamtal varierar beroende på vem

² Av de elever som började på MLF läsåret 06/07, flyttade för övrigt en från kommunen och tre till annat teoretiskt program efter ett läsår.

som är elevens mentor. Överlag förefaller samtalens längd att variera från 5-10 minuter till en hel timme. Också detta kopplades till huruvida eleven och/eller dennes vårdnadshavare tar egna initiativ till frågor som utvecklar och håller igång samtalet. Många gånger uppgavs mentorn inte kunna ge en samlad bild av elevernas alla ämnen och eleverna uppmanas då att i stället kontakta sina respektive ämneslärare. Det förefaller inte heller som om samtalen alltid utgår från elevernas individuella studieplaner. Någon elev hade haft sitt utvecklingssamtal i grupp, tillsammans med kompisarna. Men det fanns också elever som uppgav sig vara fullt nöjda med sina samtal och den information de hade fått om sin kunskapsutveckling. En majoritet av de elever som Skolinspektionen pratade med, menar dock att utvecklingssamtalen inte ger någonting alls. Av många elever upplevs helt enkelt den information som ges som obegriplig.

Enligt vad som framkom i både rektors- och lärarintervjuerna används ett system vid genomförandet av utvecklingssamtalen, där elevernas kunskapsutveckling indikeras med horisontella eller vertikala pilar. Detta system hade enligt rektorerna införts för att uppmuntra till mer formativ bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Det stod dock klart i elev- såväl som lärarintervjuerna att både elever och lärare är högst oklara över pilarnas funktion och betydelse.

Rektorerna och lärarna måste säkerställa att eleverna vid sina utvecklingssamtal minst en gång per termin ges en samlad och begriplig information om sin kunskapsutveckling i relation till kursplanernas mål och med den individuella studieplanen som utgångspunkt.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Rektors ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolans resultat sammanställs, utvärderas och används inte i tillräcklig utsträckning som underlag i kvalitetsarbetet.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § skollagen

Lpf 94, 1.2 Skolans värdegrund och uppgifter, Den enskilda skolans utveckling

Lpf 94, 2.6 Rektors ansvar

Motivering:

Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder och arbetssätt provas och utvecklas. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Även om det i Latinskolans dokumentation, däribland kvalitetsredovisningen, förs vissa resonemang kring skolans måluppfyllelse relaterat till resultat och stödinsatser, kunde ingen av rektorerna vid inspektionstillfället presentera en översikt av elevernas resultat och måluppfyllelse, varken för skolan som sådan eller för de enskilda programmen som de ansvarar för. Någon sådan bild av måluppfyllelsen fanns följaktligen inte heller i lärarlagen eller hos de enskilda lärarna och därmed saknas underlag för att kunna föra en skolövergripande diskussion om elevernas kunskapsutveckling och de arbetsmetoder som används, grundat i en gemensam resultatbild. I lärarintervjun framgick det att det finns lärare som upplever att det saknas fokus. Man efterlyser då en ökad grad av samsyn, för att utifrån ett helhetsperspektiv kunna föra ämnesövergripande interna diskussioner om likvärdighet avseende bedömning och betygssättning. Det framgick dock att ett sådant arbete pågår i externa såväl som interna ämnesgrupper och, enligt skolledningen, så även på mitterniskonferenserna, men samtidigt att kvaliteten i de diskussioner som förs skulle kunna förbättras.

Skolans resultat måste alltså i högre grad än vad som sker sammanställas, analyseras och utvärderas på individ-, grupp- såväl som program- och skolnivå, samt tydliggöras internt, för att skapa en helhetsbild av måluppfyllelsen som underlag för kvalitetsarbetet, och som alla lärare kan förhålla sig till då man planerar sin undervisning och behovet av eventuella stödinsatser. Avsaknaden av en gemensamt förankrad utgångspunkt gör att det utvecklingsarbete som pågår, inte fullt ut har slått rot i verksamheten, utan i stället av vissa lärare upplevs som pålagt. Man kan därför inte prata om ett levande kvalitetsarbete, även om här finns en stor potential till ett sådant.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Skolan klargör inte i tillräckligt utsträckning utbildningens mål för eleverna.

Författningsstöd:

1 kap. 4 § gymnasieförordningen

1 kap. 6 § gymnasieförordningen

Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, Rättigheter och skyldigheter

Motivering:

För att eleverna ska kunna ta ansvar för och ha inflytande över sitt lärande, förutsätts bland annat att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer. Såsom framgått ovan finns det elever på Latinskolan som inte upplever den information de får av sina mentorer i de terminsvisa utvecklingssamtalen som begriplig. Vidare framkom det i elevintervjuerna att förekomsten av kursintroduktion och/eller kvaliteten i den samma varierar mellan olika kurser. De flesta lärare tycks visserligen, enligt vad som

sades i både elev- och lärarintervjuerna, vid kursstart gå igenom kursplanens mål och krav med eleverna, men vissa lärare uppgavs endast hänvisa till skolans eller Skolverkets hemsida. NV-eleverna menade att kursintroduktion i högre grad förekommer på de individuella valen och de valbara kurserna, medan det ibland verkar som om lärarna förutsätter att eleverna redan känner till målen på kärn- och karaktärsämneskurserna. Någon menade också att det i vilket fall som helst är oklart huruvida målen verkligen följs i undervisningen, eftersom någon koppling till kursplan och program mål för övrigt oftast inte förekommer under kursernas gång. Både NV- och SP-eleverna upplever generellt att målen är tydligare förankrade i samhällsorienterande än i naturorienterande ämnen. Eleverna på det naturvetenskapliga programmet med idrottsinriktning (NV-ID), vilket ursprungligen var ett specialutformat program (gäller för årskurs 3) upplevde inte alls någon röd tråd genom programmets olika delar.

Också de IVIK-elever som Skolinspektionen träffade var oklara över vad som gäller för dem. De menade att deras mål ursprungligen hade varit att kvalificera sig för att komma in på ett nationellt program, men att förutsättningarna hade förändrats och nu snarast handlar om att läsa sfi, för att kvalificera sig för att kunna fortsätta med svenska som andra språk (se vidare bedömningsområdet *Undervisningstid och tillgång*).

Bedömning:

Undervisningen anpassas inte i tillräcklig utsträckning till enskilda elevers förutsättningar och behov.

Författningsstöd:

Lpf 94, 1.1 Grundläggande värde, En likvärdig utbildning

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer

6 kap. gymnasieförordningen

Motivering:

Undervisningen ska enligt läroplanen anpassas till varje elevs förutsättningar, behov och kunskapsnivå. En likvärdig undervisning ser därför sällan likadan ut för alla elever. I rektorsintervjuerna framkom att man på skolan anser frågorna om elevinflytande och arbetssätt vara särskilt viktiga, och att man därför tar upp och arbetar med dessa frågor i medarbetarsamtalen. Med denna utgångspunkt menade rektorerna att skolan överlag behöver jobba mer för att utveckla både individanpassning och elevinflytande, inte minst på de individuella programmen, men att det också på sina håll, redan sker på ett föredömligt sätt. Ett sådant positivt exempel på fungerande individanpassning, som då också ger eleverna stora möjligheter till inflytande över sitt lärande, är enligt Skolinspektionens bedömning det specialutformade förstärkta ML-F-programmet.

I lärarintervjun lyftes dock att det generellt sett är ett mycket stort fokus på lågpresterande elever, vilket innebär att de högpresterande eleverna riskerar att osynliggöras och glömmas bort. I elevintervjuerna framkom också att det finns elever som upplever

att individanpassningen i högre grad riktar sig mot de elever som har svårt i skolarbetet, medan de som vill nå högre resultat än Godkänt och/eller till fullo behärskar språket får klara sig själva. Det framkom vidare att man som elev för att få stöd och information om sin kunskapsutveckling ofta själv måste vara aktiv och initiativtagande. Verksamheten i stödverkstaden framhövdes dock i som ett positivt undantag.

Inte heller de individuella programmen (IVIK) är enligt vad som framkom i intervjuerna tillräckligt individualiserade, även om de elever som inspektörerna träffade, och som varit relativt kort tid i Sverige, verkade väl så medvetna om vad som krävs för att bli behörig till den nya gymnasieskolan. Latinskolans personal föreföll vara av en generell uppfattning att ingen av dem skulle klara av detta, varför det inte var något alternativ för någon av dem. Skolinspektionen vill här poängtera vikten av att det görs en noggrann kartläggning av varje enskild elev, även om en central kategorisering av IVIK-eleverna görs innan de placeras på någon av kommunens gymnasieskolor, samt att varje elevs möjligheter sedan bedöms i relation till ett utökat behov av studiehandledning såväl som i relation till elevens möjligheter att komma in på ett nationellt program.

Bedömning:

Eleverna ges inte i tillräcklig utsträckning möjligheter till inflytande över utbildningens innehåll och arbetsformer.

Författningsstöd:

5 kap. 2 § skollagen

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Mål att sträva mot

Lpf 94, 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Mål att sträva mot

Lpf 94, 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Riktlinjer

4 kap. gymnasieförordningen

Motivering:

I rektorsintervjuerna framkom, såsom framgått ovan, att ledningsgruppen anser frågan om elevinflytandet vara särskilt viktig, och att man därför arbetar med den i medarbetarsamtalen. Med denna utgångspunkt var det rektorernas mening att elevinflytandet varierar och att det på sina håll på en klassrumsnivå finns behov av att arbeta mer med detta. Detsamma framkom i elevintervjuerna och under lektionsbesöken. På sina håll, såsom på MLF-programmet fungerar elevinflytandet bra och som ett naturligt inslag i undervisningen, men på andra håll, inte minst då det gäller de individuella programmen, behöver det utvecklas. Det framgick vidare att möjligheterna att påverka undervisningen varierar mellan olika lärare. Vissa lärare gör exempelvis kursutvärderingar med därpå följande feedback, och bjuder på så vis in eleverna att delta i utformningen av undervisningen, men detta gäller inte alla lärare. Det vekar inte heller som om det

överallt ges tillräckligt med tid och utrymme för regelbundna klassråd, även om den schemalagda mentorstiden enligt skolledningen bland annat just är avsedd för detta. Intresset bland eleverna tycks emellertid generellt sett, enligt elevintervjuerna, vara svagt, varför det behöver uppmuntras och förstärkas. Dock indikerar samtidigt svaren i den elevenkät (Skolenkäten³) som eleverna i årskurs 3 på Malmö Latinskola digitalt fick besvara inför Skolinspektionens besök, och som kan kopplas till samtliga bedömningspunkterna inom detta område (tydliggörande av mål, individanpassning och inflytande) att skolan ligger något lägre, i synnerhet då det gäller elevinflytande, jämfört med svaren sammantaget från de 150-tal skolor som vid samma tillfälle besvarat enkäten.

Bedömningsområde: Tillit till elevens förmåga

Bedömning:

Skolan har inte tillräckligt höga förväntningar på eleverna på alla program.

Författningsstöd:

Lpf 94, 2.1 Kunskaper

Lpf 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, mål att sträva mot

Lpf 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, riktlinjer

Motivering:

Gymnasieskolan ska enligt läroplanen sträva efter att varje elev tror på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas.

De olika personalgrupperna som intervjuades uttryckte likartade förväntningar på skolans elever. Förväntningarna varierade dock i hög grad beroende på program. Högst förväntningar fanns på eleverna från det delvis riksrekryterande idrottsprogrammet och lägst var de på eleverna på NV-programmet, varav en stor andel är av annan språkbakgrund än svensk. I princip alla personalgrupper hänvisade till de låga, men samtidigt som det sades alltför snälla, intagningsvärdena på skolan. Vidare hänvisades till elevernas sociala bakgrund och hemförhållanden, det vill säga att det förekommer stor social problematik kring vissa elever samt att många elever är "fattiga". I lärarintervjun uttrycktes dock samtidigt en viss medvetenhet om att man på skolan kanske generellt sett tenderar att fokusera alltför mycket på elevernas brister och problem och att detta osynliggör de högpresterande eleverna som också finns på skolan.

³ Se <http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Nyheter1/Snart-dags-for-Skolenkaten/>

Lyhördhet inför elevers olika bakgrundsförhållanden är av största vikt, men en alltför bestämd uppfattning om en elevgrupps bakgrund och identitet kan bli cementerande och osynliggöra individerna. Detta i sin tur kan försvåra för skolan att se en elevs verkliga potential och därmed riskera att begränsa elevens möjligheter till utveckling. Därutöver kan det för elevernas del bli negativt självuppfyllande för måluppfyllelsen. Skolinspektionen vill därför poängtera att det är av största vikt att skolan i stället för att fokusera på elevernas problem reflekterar över vad skolan, utan att sänka kraven, kan göra för att anpassa undervisningen till den elevgrupp man har, så att samtliga elever i högre grad motiveras att uppnå målen för utbildningen.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans plan mot kränkande behandling är inte tillräckligt förankrad i och anpassad till skolans förhållanden och till ett ständigt pågående målinriktat värdegrundsarbete.

Författningsstöd:

14 a kap. skollagen 8 § Årlig plan

2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet

Lpf 94, 2.2. Normer och värden, Riktlinjer

Motivering:

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen. Åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever ska dokumenteras i en årlig plan för sådant arbete.

Malmö Latinskola har en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling som till stora delar uppfyller lagstiftningens krav. Dock är kartläggningen i planen inte tillräckligt konkretiserad och anpassad till skolans förhållanden, utan snarare en teoretisk konstruktion med utgångspunkt i de olika diskrimineringsgrunderna, vilket i värsta fall kan riskera att bli kontraproduktivt. Skolinspektionen ser hellre att en kartläggning av den aktuella skolmiljön görs mer förutsättningslöst och utgår från den aktuella situationen och det klimat som råder på skolan. Planen ska därutöver tas fram i samverkan mellan skolans personal och eleverna. I intervjun med samordnande rektor framkom att eleverna inte deltar, även om de inbjudits att göra det, vilket delvis relaterades till att klimatet på skolan hade blivit bättre, men sannolikt också har sin grund i att elevernas vilja till inflytande såsom framgått ovan behöver uppmuntras. Därutöver saknas

det i Latinskolans plan tydliga rutiner för om elev kränks eller trakasseras av någon vuxen på skolan.

Även om ingenting annat framkom under Skolinspektionens besök än att klimatet för tillfället var gott, visar den tidigare nämnda Skolenkäten betydligt lägre värden på de frågor som kopplas till bedömningsområdet trygghet och studiero i förhållande till samtliga skolor som vid samma tillfälle besvarat enkäten. Allra störst diskrepans var det på den fråga som handlar om respekt och ömsesidigt förtroende mellan elever och vuxna på skolan. Vidare antydde i ett par elevintervjuer en tendens till fördomsfulla attityder som kan kopplas till elevernas bakgrund, och som Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på, då de kan riskera att bli en grogrund för utvecklandet av ett "vi-och-dom"-perspektiv och skapa ett avstånd mellan eleverna på Latinskolan och Swedbank Stadion. Detta kan samtidigt ses som exempel på vad som skulle kunna uppdagas i en mer verksamhetsanpassad kartläggning.

Det krävs sammanfattningsvis en grundligare kartläggning av skolans miljö i skolans plan mot kränkande behandling, för att planen ska förankras i rådande förhållanden och därigenom blir ett användbart verktyg i det förebyggande värdegrundsarbetet.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Bedömning och betyg

Bedömning:

Skolans betygskatalog uppfyller inte till fullo föreskrifternas krav.

Författningsstöd:

7 kap. 6 § gymnasieförordningen

Motivering:

Malmö Latinskola har en betygskatalog som till stora delar uppfyller förordningens krav. Dock är betygen inte alltid signerade av betygssättande lärare, där så ska ske.

Bedömningsområde: Undervisningstid och tillgång

Bedömning:

Skolans lokala inriktningar och kurser är inte alltid förenliga med gymnasieförordningen.

Författningsstöd:

1, 2, 5 & 7 kap. gymnasieförordningen

Motivering:

Såsom framgått är informationen kring det naturvetenskapliga programmet med idrottsinriktning, vilket ursprungligen var ett specialutformat program⁴, diffus. I skolans dokumentation, inklusive på skolans hemsida, omnämns programmet felaktigt som ett idrottsprogram med naturvetenskaplig inriktning. Det framkom i elevintervjuerna att det finns elever som går denna inriktning, som också hade förväntat sig ett idrottsprogram med NV-inriktning i stället för tvärtom.

Härutöver framgick i elevintervjuerna att bortval av vissa kurser inom själva inriktningen hade tillåtits för en del elever och som det beskrevs påtvingats någon på de specialutformade idrottsprogrammen. Rektorerna bekräftade att detta hade förekommit, men att det inte längre var möjligt att göra sådana val. Skolinspektionen vill icke desto mindre, då det ju ännu finns elever på skolan som berörs av detta, poängtera att det inte är förenligt med gymnasieförordningen och uppmana skolan att se till att dessa elever vid behov får komplettera sin utbildning.

Slutligen förekommer det i den dokumentation från Malmö Latinskola som Skolinspektionen har tagit del av en del lokala kurser som inte är förenliga med gymnasieförordningen. Enligt skolledningen förekommer dock inte dessa kurser längre.

Bedömning:

Eleverna erbjuds inte valbara kurser i enlighet med gymnasieförordningens krav.

Författningsstöd:

5 kap. 17 § och 19 § gymnasieförordningen

Motivering:

Det framkom i intervjuerna att det finns en allmän uppfattning bland eleverna på både de nationella programmen och inte minst det specialutformade idrottsprogrammet, att informationen kring kurser och kursval är svår genomtränglig. Därutöver gäller även att kursalternativen Engelska C och Matematik D i högre grad måste tydliggöras såsom valbara kursalternativ för eleverna på SP.

Bedömning:

Skolan tar inte tillräckligt ansvar för eleverna på individuella program och de individuella programmen i sig är inte alltid utformade i enlighet med författningarnas krav.

⁴ Observera att det alltså inte tas in fler elever på det specialutformade NV-programmet (SMID), utan att detta från och med läsåret 09/10 har övergått till att vara ett NV-program med idrottsinriktning (NV-ID).

Författningsstöd:

5 kap. 4 b skollagen

Motivering:

Ett individuellt program ska förbereda eleverna för studier på ett nationellt program. Med tanke på de förestående förändringarna då det gäller gymnasieskollagstiftningen, är det särskilt viktigt att det finns en framåtsyftande planering för eleverna på IV-programmen. Enligt rektorerna har en sådan diskussion påbörjats, som på Latinskolan främst handlar om de nyanlända IVIK-elevernans framtida behörighet. I intervjun med skolans specialpedagoger framkom dock att det saknas en sammanhängande plan för mottagandet av enstaka IV-elever.

De nuvarande IVIK-eleverna läser huvudsakligen sfi-kurser, som inte ger behörighet till nationellt program, samt därutöver enstaka grundskolekurser, däribland ingår för alla matematik. De flesta av de elever som Skolinspektionen träffade var medvetna om att de behöver tolv ämnen för att klara behörigheten till den nya gymnasieskolan, men menade att de bara gavs tillfälle att läsa åtta. Därutöver menade några att de inte gavs förutsättningar att uppnå målen för grundskolebehörighet i bild och musik. Av lärarintervjun framgick vidare att i de fall då elever går mer än ett år på IVIK, får de på grund av den nuvarande organisationen oftast byta skola varje år, vilket riskerar att bli kontraproduktivt i fråga om att skapa kontinuitet genom elevernas studier. Någon elev sa sig exempelvis åter behöva läsa grundskoleämnen som redan var avklarade. Få av eleverna som Skolinspektionen träffade kände till om det fanns någon individuell studieplan. En av eleverna sa sig dock ha en plan för övergången till nationellt program, som hade utarbetats tillsammans med den elevens mentor.

Vidare finns det på Latinskolan ett fåtal elever som är inskrivna på IV, men som endast har praktik, vilket inte är i överensstämmelse med IV-programmets syfte, att i första hand förbereda eleverna för studier på ett nationellt program. Skolan hade för övrigt vid inspektionstillfället dålig överblick över hur många elever på nationella program som är inskrivna på IV, på grund av att de inte är behöriga i alla ämnen. Exempelvis framkom under besöket att det finns elever på SP-programmen som inte är behöriga engelska och matematik.

Rektorerna måste ta ett tydligare ansvar för och säkerställa att skolans individuella program är utformade i enlighet med författningarnas krav samt registrera och tillse att det finns en aktuell förteckning över de eleverna som går på individuella program, däribland programinriktade sådana (PR-IV), och likaså säkerställa att eleverna själva är medvetna om detta. Därutöver är det av största vikt att det för alla IV-elever finns en noggrann planering för övergången till nationellt program och med tanke på den nya gymnasieskolan, samt att denna planering regelbundet följs upp.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Skolans åtgärdsprogram är inte alltid utformade i enlighet med gymnasieförordningens krav.

Författningsstöd:

8 kap. 1 a § gymnasieförordningen

Motivering:

Om en elev har behov av särskilda stödinsatser ska alltid ett åtgärdsprogram utarbetas och av detta ska det enligt författningarna framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. De åtgärdsprogram från skolan som Skolinspektionen fått ta del av är av varierande kvalitet. Vissa åtgärdsprogram uppfyller i princip bestämmelsernas krav, men det finns även åtgärdsprogram som är ottydligt formulerade och saknar en tydlig koppling till de nationella målen, vilket gör det svårt att utläsa vilka behov som föreligger, hur de ska åtgärdas och vem som ansvarar för att så sker. Skolans åtgärdsprogram behöver följaktligen utvecklas.

Bedömning:

Alla elever med behov av särskilt stöd får inte det stöd de behöver för att nå målen för utbildningen.

Författningsstöd:

1 kap. 2 § skollagen

Lpf 94, 2.1. Kunskaper, Riktlinjer

8 kap. gymnasieförordningen

Motivering:

En elev ska enligt gymnasieförordningen ges stödundervisning om det befaras att eleven inte kommer att nå kunskapsmålen eller om eleven av andra skäl behöver stöd.

På Malmö Latinskola finns enligt vad som framkom i såväl rektors- som lärarintervjuerna en mycket stor andel elever som har svårt att nå eller aldrig når målen för utbildningen och följaktligen har ett stort behov av stödundervisning. Det framkom även att skolan har ett väl utbyggt och fungerande stödsystem, med ämnesstöd vissa eftermiddagar i flera ämnen, bortsett från i några samhällsorienterande ämnen, och en dagligen öppen stödverkstad, som besöks av både elever med stora stödbehov och elever som mycket väl eller mycket väl uppnår målen. I stödverkstaden finns lärarresurser i svenska, engelska och matematik samt en speciallärare och en specialpedagog som tillsammans delar på en specialpedagogtjänst. Därutöver finns det två specialpedagoger som är knutna till det förstärkta ML-F-programmet.

Under årens lopp hade man, inte minst på NV-programmet, arbetat med och utvärderat olika stödmodeller, tidvis integrerat i klasserna i form av extra personalresurser. Det framgick också av verksamhetsredogörelsen och rektorsintervjuerna att man för att möjliggöra ett flexiblere arbetssätt på flertalet program schemalagt vissa kurser med ett större antal timmar än vad som egentligen ryms inom ramen för den minsta garanterade undervisningstiden. Icke desto mindre var både rektorerna och specialpedagogerna tveksamma till om alla elever i behov av stöd verkligen får det stöd de behöver. I intervjuerna med elever och specialpedagoger framkom även att det ibland hänger på hur aktiva och ihärdiga enskilda elever och deras vårdnadshavare själva är.

Bedömningsområde: Studie- och yrkesvägledning

Bedömning:

Eleverna får inte tillgång till studie- och yrkesvägledning i tillräcklig utsträckning.

Författningsstöd:

Lpf 94, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Motivering:

På Latinskolan finns sammanlagt 1,5 syv-tjänst, fördelad på två studie- och yrkesvägledare med huvudsaklig inriktning mot NV- respektive SP-programmen. I elevintervjuerna framkom att eleverna överlag inte upplever syv som tillräckligt tillgänglig. Därutöver framkom att eleverna ofta upplever den information som ges från syv som diffus och svårbegriplig. Eleverna upplever inte heller att de, när de själva tar kontakt med syv för vägledning, alltid får den information de behöver. Det gavs också flera exempel på elever som upplevde sig ha fått direkt felaktig information beträffande valbara kurser, vilket påstods ha lett till att eleverna gjort direkt felaktiga och ofördelaktiga kursval.

I rektorsintervjuerna bekräftas att syv-resursen är högt belastad och att vägledarnas arbete möjligtvis skulle kunna organiseras på ett annat, mer effektivt, sätt, så att de blir mer tillgängliga för eleverna. Tillgången till relevant studie- och yrkesvägledning för eleverna behöver alltså säkerställas.

Bedömningsområde: Rektors beslutsfattande

Bedömning:

Utökade program beviljas inte alltid i enlighet med gymnasieförordningens krav.

Författningsstöd:

5 kap. 22 § gymnasieförordningen

Motivering:

En mycket stor andel elever, närmare 52 procent enligt Skolverkets statistik, hade läsåret 09/10 utökade studieprogram, vilket är en hög andel med tanke på att det samtidigt är en stor andel elever som inte uppnår målen för utbildningen. Rektorerna, som visserligen sa sig ha uppmärksammat detta, måste säkerställa att utökade program inte beviljas för elever som inte har möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen för övrigt.

Bedömning:

För eleverna på IVIK ingår undervisning i sfi trots att eleverna har för avsikt att fortsätta studera.

Författningsstöd:

5 kap. 4 b § 3 punkt skollagen

13 kap. 1 § skollagen

Grundskolans kursplan i svenska som andraspråk

Motivering:

IVIK-eleverna läser huvudsakligen sfi-kurserna C och D, vilket inte ger behörighet till nationellt program. Först därefter får det gå vidare med Svenska som andraspråk. Detta trots att de elever som Skolinspektionen pratade med inte avser avsluta sina studier efter IVIK, utan tvärtom uppger att de har för avsikt att fortsätta studera på ett nationellt program så snart de blivit behöriga att söka ett sådant. Denna konstruktion försvårar, teoretiskt sett, för eleverna att komma vidare i utbildningssystemet. Sfi är en utbildningsform för vuxna som syftar till att förbereda för arbetslivet, medan svenska som andraspråk syftar till fortsatta studier. Sfi-kursen är heller inte formellt behörighetsgivande för nationella program vilket ett betyg i svenska som andraspråk är. Om Malmö Latinskola vill erbjuda eleverna mera svenskundervisning i syfte att förbereda eleverna väl inför fortsatta studier, ska skolan göra detta inom ramen för ämnet svenska som andraspråk enligt grundskolans kursplan. Svenska som andraspråk kan utformas som nybörjarspråk.